

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1939 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 7 §§ lagen den 25 april 1930 (nr 99) om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning med mera.

Genom en den 10 februari 1939 dagtecknad proposition, nr 126, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 1 och 7 §§ lagen den 25 april 1930 (nr 99) om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning med mera.

Härigenom förordnas, att 1 och 7 §§ lagen den 25 april 1930 om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning med mera skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Har Konungen — — — överensstämmelse därmed.

Har Konungen — — — nämnda gräns.

Faller på ena sidan om fastställd gräns mark, som utgör samfällighet för flera fastigheter, må fastighets andel i samfälligheten ej för sig genom delning enligt denna lag avskiljas från fastighetens på motsatta sidan om gränsen belägna mark, såvida icke andelen blir i laga ordning utbruten. Samfälligheten i dess helhet må såsom en fastighet avskiljas endast såframt all den till fastigheterna hörande mark, vilken faller på samma sida om gränsen som samfälligheten, är samfälld.

Med fastighet — — — i fastighetsregister.

7 §.

Förrättningsmannen äger — — — minsta kostnaden.

Har fastighet delats genom sämjedelning, som kommit till stånd före den 1 januari 1928, skall, därest icke samtliga delägare förklara sig nöjda med sämjedelningen och därom upprätta förening, föreläggande meddelas delägare, som önskar jämlikt 1 kap. 8 § lagen om delning av jord å landet erhålla skifte å fastigheten, att senast inom sex månader söka dylikt skifte; och vile emellertid frågan om delning av fastigheten. Sökes ej skifte inom

sålunda utsatt tid eller meddelas icke tillstånd därtill eller fullföljes icke sökt skifte, skall frågan om skifte anses vara förfallen. Kommer efter ty nu sagts laga skifte ej till stånd, skall varje vid sämjedelningen utlagd ägott vid förrättningen behandlas såsom en fastighet; och skall, sedan förrättningen fastställts, sämjedelningen hava samma verkan som fastställt laga skifte. Förrättningsmannen skall i enlighet med föreskrifter, som lantmäteristyrelsen utfärdar, utmärka sämjedelningen å karta samt med iakttagande i tillämpliga delar av vad om hävdeförteckning vid laga skifte är stadgat upprätta beskrivning över den sämjedelade fastighetens samtliga ägor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I lagen den 25 april 1930 om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning med mera — i det följande benämnd 1930 års lag — ha meddelats bestämmelser angående delning av fastigheter, som äro belägna inom olika administrativa områden. Enligt 1 § första och andra styckena i 1930 års lag skall *dels*, då Konungen förordnat om ändring av området för stad, köping, som utgör egen kommun, eller socken eller meddelat beslut angående sträckningen av gräns för förvaltningsområde som nu sagts, och fastighet skäres av den nya gränsen, *dels ock*, då Konungen förordnat att fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser skall föras för samhälle å landet, och fastighet redan förut skäres av gränsen för samhället, delning av fastigheten verkställas. Därest i fall som nyss nämnts av en fastighet kommer att på ena sidan om gränsen falla allenast dess andel med andra fastigheter i samfällad mark, skall dock jämlikt tredje stycket i samma paragraf delning av fastigheten ej äga rum, såvida icke dess andel i samfälligheten blir i laga ordning utbruten. Med fastighet förstås i lagen vad som enligt gällande bestämmelser skall såsom särskild fastighet redovisas i fastighetsregister. Delning av fastighet enligt lagen verkställas av därtill förordnad lantmätare genom avstyckning. Om icke särskilda förhållanden annat föranleda, bör enligt 7 § första stycket den fastighetsdel avstyckas, vars ägovidd är minst eller vars avstyckande förorsakar den minsta kostnaden. Har fastighet som beröres av indelningsändring delats genom sämjedelning före den 1 januari 1928, skall jämlikt 7 § andra stycket särskilt för sig avstyckas envar vid sämjedelningen utlagd lott eller del därav. Därest icke samtliga delägare förklara sig nöjda med sämjedelningen och därom upprätta förening, skall föreläggande meddelas delägare, som önskar jämlikt 1 kap. 8 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet erhålla skifte å fastigheten, att senast inom sex månader söka dylikt skifte. Under tiden skall frågan om delning av fastigheten enligt 1930 års lag vila. Sökes ej skifte inom sålunda utsatt tid eller meddelas icke tillstånd därtill eller fullföljes icke sökt skifte, skall frågan om skifte

anses vara förfallen. Kostnad för förrättning enligt 1930 års lag eller för gränsbestämning i sammanhang med sådan förrättning må enligt stadgande i 23 § icke åläggas fastighetens ägare eller innehavare.

I skrivelse den 14 maj 1935 har *lantmäteristyrelsen* väckt förslag om vissa ändringar i 1 och 7 §§ i 1930 års lag.

I fråga om 1 § i 1930 års lag avsåg *lantmäteristyrelsens* förslag stadgandet i 1 § tredje stycket, enligt vilket — därest av viss fastighet på ena sidan om fastställd gräns faller allenast dess andel med andra fastigheter i samfällad mark — delning av fastigheten ej skall äga rum, såvida icke dess andel i samfälligheten blir i laga ordning utbruten.

Styrelsen framhöll beträffande nämnda stadgande, att det särskilt för fastighetsregistreringen och fastighetsbokföringen inneburit en stor fördel att ifrågavarande slag av fastigheter, bestående allenast av andelar för viss eller vissa fastigheter i samfällad mark och gemenligen kallade 'luftfastigheter', icke vidare kunde uppkomma. Emellertid borde enligt styrelsens mening å andra sidan ej förbises att även den nuvarande ordningen medförde ej oväsentliga praktiska olägenheter. Så vore enligt styrelsens förmenande alltid förhållandet i det icke sällan förekommande fall, då den samfällda marken låge på ena sidan om den administrativa gränsen och all den utbrutna marken till de fastigheter som hade del i samfälligheten på andra sidan om gränsen. Då i detta fall samfällighetens avstyckning icke skulle föranleda uppkomsten av någon 'luftfastighet', bortföle tydligen det huvudsakliga skälet för bibehållande av samhörigheten mellan samfälligheten och fastigheternas utbrutna ägor. På grund av vad sålunda anförts hemställde styrelsen om sådan ändring i 1 § tredje stycket, att fastighetsdelning skulle få verkställas i de av styrelsen omförmälda fallen.

Beträffande 7 § i 1930 års lag har *lantmäteristyrelsen* föreslagit vissa bestämmelser om upprättande av karta över sådan sämjedelad fastighet, som omförmäles i andra stycket av lagrummet.

I anledning av *lantmäteristyrelsens* förslag utarbetades inom justitiedepartementet en *promemoria* jämte utkast bl. a. till lag om ändrad lydelse av 1 och 7 §§ i 1930 års lag.

I *promemorian* uttalades beträffande *lantmäteristyrelsens* förslag om ändring av 1 § i 1930 års lag, att på sätt styrelsen hemställt delning enligt förevarande lag borde komma till stånd i det fall att för flera fastigheter samfällad mark låge på ena sidan om den administrativa gräns, varom vore fråga, och all annan till fastigheterna hörande mark låge på andra sidan om gränsen. Ifrågavarande fall syntes i själva verket kunna jämfästas därmed, att en odelad fastighet med flera ägare hade vissa ägor på ena sidan om gränsen och en annan äga på andra sidan om gränsen, då givetvis delning enligt gällande lag skulle äga rum. Av *lantmäteristyrelsens* förslag föranledd ändring i 1 § tredje stycket av 1930 års lag borde sålunda vidtagas.

Beträffande förslaget om ändring av 7 § i 1930 års lag borde, enligt vad i *promemorian* uttalades, i nämnda paragrafs andra stycke intagas bestäm-

melse att — om laga skifte ej komme till stånd — varje vid sämjedelningen tillkommen ägolott skulle vid förrättningen behandlas såsom en fastighet. Om sådant stadgande meddelades, syntes bestämmelsen i 7 § andra stycket första punkten, att vid förrättning enligt 1930 års lag skulle avstyckas 'envar vid sämjedelningen utlagd lott eller del därav', bliva överflödig. Av den nya bestämmelsen följde nämligen att, om hel sämjedelningslott fölle på ena sidan om gränsen, den utan särskild avstyckning vore att anse såsom självständig fastighet. Fölle endast viss del av sämjedelningslott på ena sidan om gränsen, följde redan av 2 § och 7 § första stycket i lagen — jämförda med det nya stadgandet i 7 § andra stycket — att delen skulle avstyckas från den genom stadgandet legaliserade sämjedelningslotten. Vidare syntes böra angivas att, sedan delningsförrättningen fastställts, sämjedelningen skulle ha samma verkan som fastställt laga skifte. Härav följde bland annat att frågan angående eventuellt omskifte skulle bedömas enligt 1 kap. 11 § jorddelningslagen samt att, därest omskifte komme till stånd, enligt 9 kap. 2 § samma lag innehavet skulle utgöra delningsgrund.

I promemorian har vidare framhållits, att de genom sämjedelningen bildade fastigheterna uppenbarligen borde redovisas i jordregistret. Härjämte vore emellertid även nödvändigt, att sämjedelningen säkerställdes genom karta och beskrivning. Vad lantmäteristyrelsen härutinnan föreslagit borde i huvudsak lända till efterrättelse. I förevarande lag syntes emellertid endast behöva intagas stadgande, att i fall som nu sagts förrättningsmannen skulle utmärka sämjedelningen å karta samt med iakttagande i tillämpliga delar av vad om hävdeförteckning vid laga skifte vore stadgat upprätta beskrivning över hela den sämjedelade fastigheten. Närmare föreskrifter angående kartans upprättande syntes böra utfärdas av lantmäteristyrelsen.

Kostnaden för kartan och beskrivningen, vilken med hänsyn till vad lantmäteristyrelsen föreslagit icke behövde uppgå till något mera betydande belopp, syntes, enligt vad i promemorian slutligen anfördes, vara att hänföra till kostnad för delningsförrättningens genomförande. Sådan kostnad finge jämlikt 23 § i 1930 års lag icke åläggas fastighetens ägare eller innehavare och skulle följaktligen gäldas av det allmänna.

Det vid propositionen fogade lagförslaget överensstämmer, bortsett från vissa formella jämkningar, med det utkast till lag om ändrad lydelse av 1 och 7 §§ av 1930 års lag, som bifogats promemorian.

Utskottet.

Vid granskning av nu föreliggande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 28 mars 1939.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Löfvander**, *Knut Petersson, Olof Carlsson, Wistrand**, *Ekströmer* och *Nils Svensson*;

från andra kammaren: herrar *Hage, Olovson i Västerås**, *Molander, Sandström, Gardell* och *Barnekow*, fröken *Andersson* samt herr *Holm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.